

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Sžr/138/2016
Identifikačné číslo spisu: 8016200041
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8016200041.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Hargaša a členov senátu JUDr. Kataríny Benczovej a JUDr. Marty Molnárovej v právnej veci navrhovateľky: Ing. L. N., bytom L. XXX/XX, B., zastúpenej JUDr. Jaroslavom Sidorom, Advokátska kancelária JUDr. Sidor, s.r.o., so sídlom Zdravotnícka 4373/6, Poprad, proti odporcovi: Okresný úrad Poprad, pozemkový a lesný odbor, so sídlom Partizánska 87, Poprad, za účasti: Slovenský pozemkový fond, regionálny odbor, Poprad, Partizánska 704/31, o preskúmanie rozhodnutia odporcu č. OU-PP-PLO-2015/008445-008-KJ z 30. novembra 2015, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sp/2/2016-46 zo 14. apríla 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sp/2/2016-46 zo 14. apríla 2016 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu č. OU-PP-PLO-2015/008445-008-KJ z 30. novembra 2015 zrušuje a vec vracia žalovanému na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania v sume 906,14 eura titulom náhrady trov právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu navrhovateľky v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 5Sp/2/2016-46 zo 14. apríla 2016 podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil rozhodnutie odporcu č. OU-PP-PLO-2015/008445-008-KJ z 30. novembra 2015, ktorým navrhovateľke nepriznal vlastnícke právo ani právo na náhradu za pozemky v k. ú. P., mpč. XXX. z PKV č. XXX a mpč. XXX, XXX, XXX, XXX a XXXX z PKV č. 137, ktoré prešli na štát pred rozhodujúcim obdobím určeným v § 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“), t. j. od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 a navrhovateľka nespĺňa podmienky oprávnenej osoby podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z.

V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovené v rozsudku 10Sžr/3/2012 a citoval z neho nasledovne:

„Je nepochybné, že uvedené stanovisko č. 45/1998 Správneho kolégia vychádza z premisy preukázania statusu oprávnenej osoby osobou uplatňujúcou si reštitučný nárok, a následkom tohto právneho postavenia sú ďalej vyslovené právne názory:

„Podľa § 6 ods. 2 (zákona č. 229/1991 Zb.) po preukázaní, že osoba uplatňujúca nárok je oprávnenou osobou podľa tohto ustanovenia, je potrebné vydať jej nehnuteľnosti uvedené v § 1 ods. 1 písm. a/ až c/ zákona, teda vrátane pôdy, ktorá tvorí lesný fond, avšak s obmedzením obsiahnutým v § 6 ods. 3, t. j. každej oprávnenej osobe vo výmere najviac 150 ha poľnohospodárskej pôdy alebo 250 ha všetkej pôdy (vrátane lesnej).“

...predmetné stanovisko sa nezaobera otázkou rozhodujúceho obdobia, ani tým, či je pri posudzovaní reštitučného titulu možné ísť aj pred zákonom ohraničené rozhodujúce obdobie, ale naopak, rieši otázku rozsahu poľnohospodárskeho majetku.

Preto základnou a stále nezodpovedanou otázkou je tá, pri splnení akých podmienok získava osoba zákonodarcom uvedená v § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. a súčasne si uplatňujúca reštitučný nárok právne postavenie (status) oprávnenej osoby. Na základe uvedeného v stanovisku Správneho kolégia je preto nutné chápať argumentáciu vyslovenú prostredníctvom rozsudku Najvyššieho súdu sp. zn. M - Sždov 3/03 ako spresňujúcu. Z tohto rozsudku vyplýva, že teleologickým výkladom, tzn. sledovaním účelu reštitučného zákona (tu je najmä dôraz na odstránenie krívd v čase neslobody) nie je možné dospieť k záveru, že by všetky akty konfiškácie mali podliehať zámeru zákonodarcu vyslovenom v ustanovení § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb., ale naopak iba tie akty, ktoré boli osobitnými zákonmi, napríklad prostredníctvom § 38 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, okresných úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, vyňaté spod konfiškácie.

V zmysle ustanovenia § 250ja ods. 7 O.s.p. sa ďalej uvádza celý relevantný text odôvodnenia rozsudku sp. zn. M - Sždov 3/03:

„So zreteľom na obsah dovolania (dovolací dôvod) bolo úlohou súdu posúdiť, či a to osobitne so zreteľom na znenie § 6 ods. 2 zákona o pôde, obstojí právny záver krajského súdu, že k vydaniu nehnuteľností neboli splnené podmienky, resp. že vydaniu nepodliehajú tie nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát pred rozhodným obdobím konfiškáciou, ak neboli spod konfiškácie vyňaté. Pri riešení tejto otázky, postupom uvedeným nižšie, mal súd na zreteli rozdiel medzi pojmom nárok na vyňatie majetku spod konfiškácie podľa osobitných predpisov a nárokom na vydanie nehnuteľnosti podľa zákona o pôde.

....Citované ustanovenie (§ 6 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb.) nie je samostatnou normou komplexne riešiacou reštitučný nárok, nárok na vydanie nehnuteľnosti. Svojím obsahom len rozširuje okruh subjektov, definuje, a to stanovením kritérií, ďalšiu skupinu oprávnených osôb na vydanie nehnuteľností, a to tých, ktorí prišli o vlastníctvo k poľnohospodárskemu majetku konfiškáciou, a to za predpokladu, že im vznikol nárok na jeho vyňatie podľa osobitných predpisov. Ako neúplné (vymedzujúce len nový subjekt súladne s odsekom 1) s väzbou na spôsob straty vlastníctva konfiškáciou s tým, že oprávnenou osobou je len ten z nich, ktorému súčasne vznikol nárok (podľa osobitných predpisov) na vyňatie spod konfiškácie a nebol odsúdený.

Samo osebe nie je osobitným predpisom zakladajúcim a vymedzujúcim nárok na vyňatie majetku spod konfiškácie z hľadiska vecného, časového a ďalších hľadísk. Neupravuje predpoklady vyňatia spod konfiškácie, ale len predpoklady po stránke subjektu, jeho neopomenuteľné znaky, vlastnosti subjektu, ktorý prišiel o vlastníctvo konfiškáciou, pre vydanie nehnuteľnosti. Nevymedzuje predmet vydania ani ďalšie predpoklady, právne skutočnosti, na základe ktorých nárok na vydanie a v akom rozsahu vzniká. Takto toto ustanovenie ako neúplné (jednoznačne blanketného charakteru) nemožno aplikovať bez použitia ďalších ustanovení zákona o pôde a tiež bez použitia osobitných predpisov, na ktoré odkazuje - predpisy upravujúce podmienky vyňatia spod konfiškácie.

Za tohto stavu, keď sa v § 4 ods. 1 zákona hovorí (voľne povedané), že oprávnenou osobou na vydanie nehnuteľnosti je štátny občan, ktorého majetok prešiel na štát (spôsobom uvedeným v 6 ods. 1) v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1989 a keď pri vydaní nehnuteľnosti podľa § 6 ods. 2 sa postupuje obdobne, je treba mať za to, že uvedená doba je tiež podmienkou pre vydanie nehnuteľností, ktoré prešli na štát konfiškáciou.

Ustanovenie § 6 ods. 2 to už úvodom požaduje súčasne, a to dominantne stanovuje, že má ísť (len) o prípady, keď fyzickým osobám (tie ako oprávnené vymedzuje ďalej) vznikol nárok na vyňatie podľa osobitných predpisov. Toto platí zvlášť aj preto, že je to súladné s účelom zákona. Účelom zákona, ako sa výslovne hovorí v preambule, je zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v období rokov 1948 až 1989, teda v období tzv. komunistickej nadvlády.

Ustanovenie § 6 ods. 2, ani časťou vymedzujúcou oprávnenú osobu, účel zákona neprekročilo. Napokon, túto časť nemožno oddeliť od veliacej prvej vety a ani ďalších všeobecných ustanovení systematicky usporiadaných za účelom určenia podmienok na odstránenie niektorých krívd, ku ktorým došlo v limitovanom časovom období. Iný výklad by odporoval logickému mysleniu. Nemožno totiž súčasne tvrdiť, že neplatí časový limit uvedený v § 4 ods. 1 tiež aj v odseku 2 a pritom navrhovateľku, ktorej majetok nebol konfiškovaný (ale len jej predchodcom) považovať za oprávnenú osobu....

Strata vlastníctva konfiškáciou na základe predpisov z roku 1945, (Nar. vl. č. 104/1945 SNR), ktorými sa po vojne riešili majetkové pomery osôb nemeckej, maďarskej národnosti a osôb považovaných za zradcov a nepriateľov slovenského národa, nebola zásadne produktom komunistickej nadvlády.

Pre účely zákona o pôde sa takto stali zreteľa hodné len niektoré tie straty poľnohospodárskeho majetku konfiškáciou, ktoré dotknutým osobám vznikli z aplikácie týchto predpisov v rozhodnom čase alebo keď nedošlo k uspokojeniu právne založených nárokov na vyňatie spod konfiškácie.

Za osobitné predpisy, ktoré má na mysli ustanovenie § 6 ods. 2 zákona (so zreteľom na vecnú súvislosť aj vysvetlivky), treba považovať predovšetkým zákon č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, okresných úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, a to v ustanovení § 38 ods. 1 a 2. Týmto predpisom došlo fakticky k využitiu zmocnenia stanoveného v § 1 ods. 11 nar. vl. č. 104/1945 Zb. a k zákonnému vymedzeniu ďalších nárokov (po vecnej stránke) na vyňatie poľnohospodárskeho majetku spod konfiškácie, ako dovtedy len pre osoby maďarskej národnosti upravovalo len nar. č. 26/1948 Zb. SNR.

Takto vydaniu v režime zákona o pôde podliehali len tie nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát konfiškáciou na základe rozhodnutia konfiškačnej komisie alebo Zboru povereníkov vydaného po 25. februári 1948 s výnimkou prípadov, ak išlo o osoby postihnuté podľa osobitných predpisov (§ 38 ods. 3 zákona č. 330/1991 Zb.) Konfiškačné rozhodnutia už mohli niešť pečať komunistickej perzekúcie, ak však išlo o osoby odsúdené, táto domnienka neplatí."

I keď uvedená právna argumentácia sa týka reštitučného nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb. a výkladu jeho ustanovenia § 6 ods. 2, je nesporné, že pre obsahovú totožnosť platí aj v prípade reštitučného nároku uplatneného podľa zákona č. 503/2003 Z. z., konkrétne výkladu jeho ustanovenia § 3 ods. 2. I tu platí, že zákon v ustanovení § 2 ods. 1 jednoznačne vymedzuje rozhodujúce obdobie ako obdobie od 25. februára 1948 do 1. januára 1989 s tým, že v § 3 konkretizuje spôsob, akým vlastníctvo k pozemku prešlo na štát alebo na inú právnickú osobu. Ako je ďalej uvedené v odôvodnení citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžr/58/2011, „je celkom jednoznačné nielen vzhľadom k historickému, ale aj k právnemu hodnoteniu minulosti (najmä vzhľadom k zákonu č. 125/1996 Z. z. a zákonu č. 553/2002 Z. z.), že v období od 25. februára 1948 až do konca roku 1989 dochádzalo k vedomému alebo hrubému porušovaniu základných princípov demokratického právneho štátu, medzinárodných zmlúv ako aj zákonnosti na viacerých úsekoch aplikácie práva, k výskytu neprimeranej tvrdosti v používaní represie proti nositeľom iných názorov, k cieľavedomému ničeniu tradičných hodnôt európskej civilizácie, národných a náboženských práv, k zničeniu tradičných princípov vlastníckeho práva, a to prostredníctvom prenasledovania alebo hrozbou perzekúcie voči nim samotným i rodinám a blízkym. Uvedená charakteristika obdobia od 25. februára 1948 až do konca roku 1989 je súhrne označované ako obdobie neslobody.

Naopak, obdobie od konca druhej svetovej vojny až po 25. február 1948 takéto znaky negatívne poňatého výkonu štátnej moci a politickej perzekúcie vtedajšieho štátneho režimu proti jednotlivcovi nenesie, resp. mu ani historické analýzy neprisudzujú. Je síce pravdou, že v tomto období boli prijaté prezidentské dekréty, ktoré mimoriadnou právnou formou zasiahli do právnych vzťahov určitých skupín jednotlivcov. Avšak právny názor, že dekréty č. 12/1945 Zb. a č. 108/1945 Zb. sa mohli stáť prostriedkom politickej perzekúcie a vyvolať krivdy v zmysle zákona č. 229/1991 Zb., je možné zaujať iba pre tie právno-aplikačné akty z nich vychádzajúce až po dátume 25. februára 1948, tzn. vo forme konfiškačných výmerov vydávaných príslušnými konfiškačnými komisiami alebo Zborom povereníkov." I keď sa odvolací súd nestrelol s rozhodnutím Ústavného súdu SR, v ktorom by vyjadril svoj právny

názor k tejto otázke, na podporu tohto právneho názoru odvolací súd poukazuje na odôvodnenie jeho Nálezu sp. zn. II. ÚS 91/08-111 zo dňa 09.09.2008, v ktorom sa uvádza..." Rozhodnú dobu pre obecnú reštitúciu ustanovil zákonodarca v § 52 ods. 1 katastrálneho zákona na obdobie rokov 1948-1989. Takéto vymedzenie rozhodnej doby je zhodné s vymedzením podľa zákona č. 480/1991 Zb. o dobe neslobody, podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému, podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, ako aj podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku. Z uvedeného je zrejmé, že zákonodarca obdobie tzv. tretej republiky - Československej republiky (1945-1948)... nepovažuje na reštitučné účely za dobu neslobody. ...V danom prípade teda nebol žiadny právny alebo iný dôvod výkladom rozšíriť obdobie neslobody ustanovené zákonodarcom..."

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie navrhovateľka a žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok zmenil a zrušil rozhodnutie odporcu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedla, že zásadnou pre toto konanie nie je len otázka, či v prípadoch vyňatia majetku z konfiškácie podľa ustanovenia § 3 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. došlo k prechodu majetku na štát alebo právnickú osobu v rozhodujúcom období alebo či toto ustanovenie rozširuje časovú pôsobnosť zákona pred tzv. rozhodujúce obdobie, ale aj otázka posúdenia, či odporca postupoval v konaní v súlade s precedenčnou zásadou. Z rozhodnutia odporcu sa len navonok javí, že rozdiel v rozhodovaní je odôvodnený rozhodovacou praxou súdov, no dôležitým pre takéto posúdenie je aj kvantita diametrálne odlišných pozitívnych rozhodnutí odporcu pri vydaní veci v prípadoch, ak vznikol nárok na vyňatie majetku z konfiškácie, ale aj časové obdobie, po ktoré odporca vydával pozitívne rozhodnutia, či už podľa zákona č. 229/1991 Zb. alebo podľa zákona č. 503/2003 Z. z., pričom preskúmané rozhodnutie odporcu je prvým zamietavým rozhodnutím, čo na pojednávaní potvrdila aj zástupkyňa odporcu. Odporca vydaním diametrálne odlišného rozhodnutia porušil princíp rovnosti pred zákonom a zásadu legitímnych očakávaní, že odporca aj v tejto reštitučnej veci rozhodne rovnako. Na podporu svojho tvrdenia navrhovateľka poukázala na právoplatné rozhodnutie odporcu v inej reštitučnej veci č. j. 2013/238/741-RV z 24 apríla 2013, ktoré bolo vydané až po tom, čo podľa názoru odporcu malo dôjsť k prelomu skoršej judikatúry rozsudkami z roku 2011 a 2012.

Navrhovateľka tiež v odvolaní namietala, že rozsudok krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázala na stanovisko Správneho kolégia č. 45/1998, ktoré podľa jej názoru bolo nesprávne interpretované v tom zmysle, že riešilo len otázku rozsahu poľnohospodárskeho majetku. Podľa navrhovateľky sa zaoberalo aj otázkou vydania nehnuteľností podľa § 6 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb. aj ďalším osobám, ktorých nehnuteľnosti prešli na štát už pred 25. februárom 1948. Navrhovateľka poukázala na to, že rozhodovacia prax súdov nie je v otázke výkladu § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb., resp. analogického ustanovenia § 3 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. jednotná. Podľa jej názoru rozsudok NS SR sp. zn. 1Sžr/58/2011 nie je žiadnym prelomovým rozhodnutím, ale iba opačným právnym názorom, ako je uvedený v rozsudku NS SR sp zn. 2Sžo/211/2010. Navrhovateľka má za to, že výklad ustanovenia § 3 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z., ktorý nerozširuje časovú pôsobnosť zákona pred tzv. rozhodujúce obdobie, je nesprávny a je iba nepochopením zmyslu a účelu zákona. Navrhovateľka má za to, že ustanovenie § 3 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. nerieši majetkovú krivdu spočívajúcu v tom, že došlo k odňatiu majetku konfiškáciou, ale majetkovou krivdou je to, že orgány štátu už v čase neslobody a na základe právnych predpisov vydaných v čase neslobody, ktorým je aj Nariadenie zboru povereníkov č. 26/1948 Zb. SNR, ktorým sa upravuje vyňatie pôdohospodárskeho majetku osôb maďarskej národnosti z konfiškácie, sa týmto nariadením neriadili a osobám, ktorým vznikol nárok na vyňatie majetku z konfiškácie, tento majetok nevrátili.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu mal za to, že preskúmané rozhodnutie, ktorým žiadateľke nepriznal vlastnícke právo ani právo na náhradu, je v súlade so zákonom č. 503/2003 Z. z. z dôvodu, že ku konfiškácii majetku došlo pred tzv. rozhodujúcim obdobím, teda pred 25. februárom 1948 a to na základe rozhodnutia konfiškačnej komisie zo dňa 28. novembra 1946. Rozhodujúce obdobie sa vzťahuje na celé ustanovenie § 3 zákona č. 503/2003 Z. z., teda aj na § 3 ods. 2, ktorý rieši prípady, keď fyzickej osobe vznikol nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie.

Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP) upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Podľa § 492 ods. 2 SSP odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2, § 246c ods. 1 prvá veta OSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo. Dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné. Rozhodol rozsudkom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 prvá veta v spojení s § 250l ods. 2 OSP a § 214 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP). Deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP).

Predmetom preskúmania v prejednávanej veci je rozhodnutie odporcu, ktorým navrhovateľke nepriznal vlastnícke právo ani právo na náhradu za pozemky v k. ú. P. P., keďže navrhovateľka nespĺňa podmienky uvedené v § 3 ods. 1 a 2 zákona č. 503/2003 Z. z. a § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z., keďže nebolo preukázané, že pozemok prešiel z pôvodného vlastníka (otca navrhovateľky) do vlastníctva štátu v rozhodnom období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990, pretože bol konfiškovaný v prospech štátu rozhodnutím konfiškačnej komisie č. 233/46-V z 28. novembra 1946.

Správny orgán svoje rozhodnutie okrem iného oprel aj o právne názory vyslovené v rozsudkoch Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžr/3/2012 z 25. januára 2013 a sp. zn. 1Sžr/58/2011 zo 14. februára 2012.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len "rozhodujúce obdobie") spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku taxatívne ustanovenom pod písm. a/ až t/.

Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. obdobne sa postupuje aj v prípadoch, keď fyzickej osobe vznikol nárok 8) na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov. 9) Za osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov, treba považovať aj občanov Slovenskej republiky, ktorí majú trvalý pobyt na jej území a ktorým bolo odňaté vlastnícke právo 10) k pozemkom a neboli odsúdení podľa osobitných predpisov. 11) Ak tieto pozemky boli už pred rozhodujúcim obdobím pridelené v rámci predpisov o pozemkových reformách, rieši sa nárok týchto oprávnených osôb podľa § 7, ak došlo k odňatiu prídelu postupom uvedeným v odseku 1.

Poznámky pod čiarou k uvedenému ustanoveniu odkazujú na tieto právne normy:

8) § 37 a nasl. zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb.

9) Napríklad nariadenie Zboru povereníkov č. 26/1948 Zb. SNR, ktorým sa upravuje vyňatie pôdohospodárskeho majetku osôb maďarskej národnosti z konfiškácie.

10) Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Zb. SNR o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa v znení neskorších predpisov.

Dekrét prezidenta republiky č. 108/1945 Zb. o konfiškácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy v znení neskorších predpisov.

11) Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 33/1945 Zb. SNR o potrestaní fašistických zločincov,

okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdnicstva v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 503/2003 Z. z. v otázke navrátenia vlastníckeho práva k pozemkom, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond, je vlastne pokračovaním zákona č. 229/1991 Zb., pričom umožnil oprávneným osobám, ktoré neuplatnili svoj nárok v lehote podľa zákona č. 229/1991 Zb., aby tento nárok mohli uplatniť v novej jednoročnej lehote. Otázku rozhodného obdobia, oprávnených osôb a podmienky navrátenia vlastníctva upravujú oba tieto právne predpisy obdobne. Ustanovenie § 3 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. korešponduje s ustanovením § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb.

Najvyšší súd súhlasí s tvrdením navrhovateľky v odvolaní, že rozhodovacia prax súdov v otázke výkladu § 3 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z., resp. § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. nie je jednotná.

Za záväzný však považuje najvyšší súd právny názor vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžr/132/2013 z 24. júna 2015, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom 32/2017 s právnou vetou v nasledovnom znení:

I. Z ustanovenia § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov vyplýva záver, že nemožno poznámky pod čiarou č. 9 a č. 9a interpretovať inak, než ako príkladné odkazy na osobitné predpisy prichádzajúce do úvahy, a preto uvedené ustanovenie je žiaduce chápať ako ďalší reštitučný titul špecificky orientovaný do oblasti novej zákonnej reštitúcie konfiškovaného poľnohospodárskeho majetku priamo v režime zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov. Neobstojí preto ani zásadná námietka, že predmetná konfiškácia majetkov spadá v danom prípade pred tzv. rozhodné obdobie.

II. Je potrebné rešpektovať, že § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov obsahuje výslovné pravidlo ako postupovať pri strate konfiškovaného majetku, a preto je potrebné akceptovať ten záver, že § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov predstavuje prelom do inak striktne vymedzeného rozhodného obdobia pre prípady uvedené v § 6 ods. 1 uvedeného zákona. Opačný výklad by bol v príkrom rozpore s ústavnou konformným výkladom na tak citlivú problematiku akou je nesporne problematika reštitučných konaní, ako i v rozpore s právom na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžr/132/2013 z 24. júna 2015 sú pre prejednávajúcu vec relevantné aj nasledovné právne závery:

„Podľa § 38 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady z 12. júla 1991 č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon č.330/1991 Zb.) z konfiškácie podľa osobitných predpisov sa vynímajú, ak nejde o prípady uvedené v odsekoch 1 a 2, a vydajú sa v rozsahu podľa odseku 1 nehnuteľnosti, ktoré boli skonfiškované na základe rozhodnutia konfiškačnej komisie alebo Zboru povereníkov vydaného po 25. februári 1948 s výnimkou prípadov, ak by išlo o osoby súdne postihnuté podľa osobitných predpisov.

Ustanovenie § 38 ods.3 zákona č.330/1991 Zb. nebolo od účinnosti tohto zákona zmenené a je z neho zrejmé, že zákonodarca pôvodne mal zámer vydať vyššie uvedené nehnuteľnosti len vtedy, ak rozhodnutie konfiškačnej komisie bolo vydané po 25. februári 1948.

Zákon č. 229/1991 Zb. bol prijatý v snahe zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989. Rozhodné obdobie, na ktoré sa odstránenie týchto krívd vzťahuje, je v § 4 ods.1 zákona o pôde špecifikované obdobím od 25. februára 1948 do 1. januára 1990.

V zmysle § 6 ods. 1 zákona o pôde oprávneným osobám sa vydajú nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát alebo na inú právnickú osobu spôsobom uvedeným v písm. a) až v) tohto odseku.

Podľa § 6 ods. 2 zákona č.229/1991 Zb. v znení platnom do 27. februára 1992 obdobne sa postupuje aj

v prípadoch, keď fyzickým osobám vznikol nárok na vyňatie poľnohospodárskeho majetku z konfiškácie podľa osobitných predpisov.

Podľa § 6 ods. 2 zákona o pôde obdobne sa postupuje aj v prípadoch, keď fyzickým osobám vznikol nárok na vyňatie poľnohospodárskeho majetku z konfiškácie podľa osobitných predpisov. Za osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie poľnohospodárskeho majetku z konfiškácie podľa osobitných predpisov, treba považovať na účely tohto zákona aj štátnych občanov Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorí majú trvalý pobyt na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a ktorým sa skonfiškoval poľnohospodársky majetok a neboli odsúdené podľa osobitných predpisov. Pokiaľ tento majetok bol už pred rozhodným obdobím pridelený v rámci predpisov o pozemkových reformách, rieši sa nárok týchto oprávnených osôb podľa § 12, ak došlo k odňatiu prídely postupom uvedeným v odseku 1.

Druhá a tretia veta citovaného ustanovenia boli do zákona č. 229/1991 Zb. vložené zákonom č. 93/1992 Zb. s účinnosťou od 28. februára 1992

Podľa názoru odvolacieho senátu dňom 28. februára 1992 došlo k prelomeniu zásady, že sa vydávajú len pozemky, ktoré prešli na štát v období od 25. februára 1948 z titulu konfiškácie. Tento jeho záver opiera o znenie tretej vety odseku 2 ustanovenia § 6; práve zo spojenia „pokiaľ tento majetok bol už pred rozhodným obdobím pridelený“, vyplýva nárok takých osôb na vydanie aj v prípade, keď konfiškačné rozhodnutie bolo vydané pred 25. februárom 1948.

Uvedený záver je navyše podporený dôvodovou správou k zákonu č. 186/1993 Z. z., ktorým sa menil zákon č. 299/1991 Zb. a v ktorej sa uvádza: „...Druhá veta § 6 ods. 2 doplnená zákonom č. 73/1992 Zb. prevzala rozšírenie vyňatia majetku z konfiškácie podľa § 38 zákona č. 330/1991 Zb. s tou zmenou, že reštitučný nárok patrí oprávneným osobám aj vtedy, ak nehnuteľnosti boli pridelené pred 25. februárom 1948. Ďalšou zmenou oproti § 38 zákona SNR č. 330/1991 Zb. bolo, že nehnuteľnosti možno vydať bez ohľadu na to, či rozhodnutie konfiškačnej komisie alebo Zboru povereníkov bolo vydané pred alebo po rozhodnom období. “

S uvedenými závermi týkajúcimi sa vydania konfiškačných rozhodnutí pred 25. februárom 1948 sa senát najvyššieho súdu konajúci v tejto veci stotožňuje a preto dospel k záveru, že odporca nepostupoval zákonne, keď navrhovateľke nepriznal vlastnícke právo ani právo na náhradu za pozemky s odôvodnením, že pozemok bol konfiškovaný v prospech štátu pred rozhodným obdobím.

Vzhľadom na to, že najvyšší súd dospel v odvolacom konaní k iným záverom ako krajský súd, napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. zmenil tak, že zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom je žalovaný povinný postupovať v súlade s názorom vysloveným najvyšším súdom v tomto rozsudku.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 veta druhá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že navrhovateľke, ktorá mala vo veci úspech, priznal náhradu trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia, ktoré pozostávali z náhrady trov za poskytnuté právne služby v uplatnenom rozsahu:

- za 4 úkony právnej služby poskytnuté v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie návrhu na súd, účasť na pojednávaní, podanie odvolania proti rozsudku krajského súdu) v sume 4 x 143 eur podľa § 11 ods. 4 veta prvá v spojení s § 13a ods. 1 písm. a), c) a d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), s prislúchajúcim režijným paušálom v sume 4 x 8,58 eura podľa § 16 ods. 3 vyhlášky, spolu v sume 606,32 eura.
- cestovné z Popradu do Prešova a späť (180 km x 0,35 eura) v sume 63 eura
- za stratu času v zmysle § 17 ods. 1 vyhlášky v sume 6 x 14,30 eura, spolu v sume 85,80 eura.

Keďže právny zástupca žalobcu je platiteľom dane z pridanej hodnoty, podľa § 18 ods. 3 vyhlášky sa priznaná odmena a náhrady zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, teda o sumu 151,02 eura. Celkové trovy poskytnutej právnej pomoci, ktoré v tomto konaní najvyšší súd priznal navrhovateľke, predstavujú sumu 906,14 eura.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.